

פרק שנים עשר – שלוח הקן Introduction to

The *תורה* commands us that if we encounter a bird's nest with a bird nesting on her chicks or eggs and we want to take the chicks or eggs for ourselves, that we must send away the mother (vv. 1-2). Note that there is no command to go out and find such a nest, nor to send the mother bird away from a nest which is deliberately on one's property. Our chapter, which concludes the *מסכת*, details the laws of *שלוח הקן* and follows the pattern of chs. 5, 6, 7, 10 and 11 in establishing the parameters of the obligation – the *גמרא* (see below) addresses the series of 6 *מבנות* which are presented with this formula 30.12.1; 138b (משנה א) → 139b (ומתרגמינן מירא דכיא)

1. כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים: דברים כב, ו
 2. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים: דברים כב, ז
 3. והנביא הוא או חלם החלום הוא יומת כי דבר סרה על ה' אלהיכם... ובערת הרע מקרבך: דברים יג, ו
 4. ואיש כי יקדש את ביתו קדש לה' והעריכו הפהון בין טוב ובין רע כפאשר יעריף אתו הפהון כן יקום: ויקרא כו, יד
 5. לדרך מזמור לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה: תהלים כד, א
 6. וחשב לו הפהון את מקסת הערפק עד שנת היבל ונתן את הערפק ביום ההוא קדש לה': ויקרא כו, כג
 7. לה אמר ה' הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה: ישעיהו מג, טז
 8. דרך הנשר בשמים דרך נחש עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך גבר בעלמה: משלי ל, יט
 9. ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתתוה שם לאלהים והנה לקראתו חושי הארזי קרוע כתנתו ואדמה על ראשו: שמו"ב טו, לב
 10. ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשנים הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה: בראשית ו, ג
 11. ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתיד לבלתי אכל ממנו אכלת: בראשית ג, יא
 12. ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים: דברים לא, יח
 13. ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם חמשים ומאתים: שמות ל, כג

I א משנה: application of ק"ה

- a Applies: in חו"ל and א"י, whether or not the ביה"מ is standing - but only with חולין
  - i Reason: v. 2 – must be sent, as opposed to מוקדשים, which must be brought to גזר
    - 1 זבנא: inference – if a bird killed a person, no מצות שלוח, as it must be brought to ב"ד
      - (a) Note: must be before גמ"ד, and must fulfill v. 3 (ובערת הרע מקרבך)
  - ii circumstance: מוקדשים cannot have been in his house – מזומן is exempt; cannot be "found", per v. 4 – ביתו
    - 1 cannot be: that he lifted the chicks (making a קנין) then put them back in the קן; this is never חייב (even חולין)
      - (a) per: ברייתא – if he took chicks, the mother then flew away, then he returned them and she came back – טטור
      - 2 rather: must be a case where he lifted up the mother (making a קנין) and then was מקדיש her
        - (a) challenge: in that case, he is obligated to send her away – as his חיוב שילוח came first (per parallel w/ כסה"ד)
      - 3 דב: case where he is מקדיש the produce of his dove-cote and they flew away
      - 4 שמואל: case where he is מקדיש a chicken to בדק הבית (and it flew away)
        - (a) analysis: שמואל's position is clear – he prefers to set up our case as בדה"ב
          - (i) however: why doesn't רב accept שמואל's take?
          - (ii) answer: רב maintains that only קדשי מזבח are exempt from שלוח הקן; שילוח הקן; if he dedicates a bird to בדה"ב when it "flies the coop" it's קדושה is gone
            - 1. שמואל: wherever it goes it is in ה' "treasure-house" – per v. 5
            - 2. Similarly: ר' יוחנן held that our משנה is referring to a case where he was מקדיש a chicken etc.
              - a. ד"ל: once it has flown away, it's קדושה is gone (=רב)
              - b. Note: ר' יוחנן and ר"ל apparently contradict themselves:
              - c. Case: if someone is מקדיש a coin for בדה"ב and it is lost or stolen
                - i. ד"ל: he is liable for the coin
                - ii. ד"ל: wherever it is, it is in ה' "treasure-house"
                - iii. Resolution: ר"ל, after he heard ר"י suggest "בי גזא", accepted that approach
                - iv. ד"ל: if he said "עלי", he is liable; if he said "הרי זה" – exempt ("בי גזא")
                - v. Inference: ר"ל would apply "בי גזא" even if he said עלי?
                - vi. Challenge: "עלי" is a נדר → חיוב אחריות
                - vii. Defense: ר"ל could answer that "עלי" is only liable if קדשי מזבח בדה"ב, but גזא דרחמנא בדה"ב
                - viii. Challenge: חייב – if he dedicated a house (בדה"ב) via "עלי" and it fell – חייב
                - ix. Defense: in that case, the house is no longer around, but if around (e.g. coins) – "בבי גזא"
    - d. Related: ר' המנונא (version 1) – all agree that עלי in case of ערכין – no liability
      - i. Reason: no other formulation to use
      - ii. Challenge: v. 6 – he is liable; besides which, there is a formula to use – הריני בערכי
    - e. Rather: ר' המנונא (version 2) – all agree that in case of ערכין, even if he didn't say עלי – חייב

- b *Contrasting שה"ק with כסוי הדם*: applies to חיה as well as עוף, to owned animals as well as "encountered"
- i *Whereas: שה"ק* applies only to fowl and only to מזומן ("encountered")
- c *Examples: of מזומן/אינו מזומן*
- i *אינו מזומן*: geese and chickens that set up a nest in the orchard
- 1 *However*: if they set up a nest in the house, or Herodian pigeons (fully home-bound) are exempt
- II **ב משנה**: birds which are exempt
- a *Species: עוף טמא* is exempt, as well as an עוף nesting on טהור eggs or vice-versa
- b *Male partidge: ר"א* says is liable, חכמים exempt
- III Observations about the series of משניות (קן, שלוח הגז, ראשית הגז, מתנות, גיד הנשה, כסוי הדם, גיד הנשה, ראשית הגז, שלוח הקן) משיניות
- a *Every mention: of בפני הבית* is unnecessary, except for in the case of ואתו ואת בנו
- i *Reason*: since it is presented in the context of קדשים, סד"א that it would be dependent on בית המקדש standing – קמ"ל – (ח"ל in פטור) ר' אילעא – ראשית הגז – to counter ר' אילעא (פטור) ר' אילעא
- b *And every mention: of וח"ל* is unnecessary, except for ראשית הגז – ראשית הגז
- c *And every mention: of מוקדשים* is necessary, except for גה"נ (which answers the question posed in פרק שביעי)
- IV Basic ברייתא regarding שלוח הקן (vv. 1-2)
- a *כי יקרא*: exempts one from having to go looking for a קן
- b *קן*: any type (discussed in next שעור)
- c *לפניך*: refers to private area
- d *בדרך*: public area
- e *בכל עץ*: includes nests in trees
- f *או על הארץ*: includes nests in pits, caverns and trenches
- i *Question*: once we are going to include all nests, why use these terms?
- ii *Answer*: to compare it to דרך – just as בדרך, the nest is not "in your hand" – so any nest which is "yours" is exempt
- 1 *Therefore*: pigeons that nest in belfries; geese and chickens that nest in the orchards – חייב בשלוח – פטור
- (a) *But*: if they nest in the house or the Herodian pigeons (fully home-bound) – פטור
- iii *Revisiting בדרך, לפניך*: "accessibility" inferred from כי יקרא
- iv *Rather*: לפניך extends to birds that were in your control and flew away
- v *בדרך*: extends, per יהודה ר', to finding a nest at sea (v. 7)
- 1 *Challenge*: why not extend to finding it airborne (v. 8)
- 2 *Answer*: the air is called נשר דרך, not "דרך"
- g *Questions of צפונאי* posed to מתנה ר'
- i *A nest on someone's head*: is that considered a nest?
- 1 *Answer*: yes, from v. 9 (the dirt was still reckoned independently even though on חושי's head)
- ii *An allusion: to מרע"ה* in the תורה (?)
- 1 *Answer*: v. 10 – (משה::בשגם) → 120 years
- iii *An allusion: to המן*
- 1 *Answer*: v. 11
- iv *An allusion: to אסתר*
- 1 *Answer*: v. 12
- v *An allusion: to מרדכי*
- 1 *Answer*: v. 13 (the מירא דכיא is מר-דרור of תרגום)